

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., ve věci

žalobce: J. R.
bytem X

zastoupený Mgr. Ing. Roman Chyťá, advokát
sídlem Přívrat 12, 616 00 Brno
proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 10. 2023, č.j. X

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 12. 10. 2023, č.j. X **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná **je povinna** uhradit žalobci na náhradě nákladů řízení částku **4719 Kč**, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Ing. Romana Chyťi, sídlem Přívrat 12, 616 00 Brno.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

1. Žalobce brojí svou žalobou proti rozhodnutí ze dne 12. 10. 2023, č.j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo zcela změněno rozhodnutí žalované ze dne 21. 6. 2023, č. j. X (dále jen prvostupňové rozhodnutí) tak, že žalobci byla ode dne 10. 1. 2023 zvýšena procentní výměra starobního důchodu o částku zvýšení za 1 dítě o 500 Kč měsíčně (výrok I.). Dále žalovaná vyčíslila starobní důchod od data provedeného zvýšení (výrok II) tak, že procentní výměra starobního důchodu činí 13 718 Kč měsíčně a celkem náleží žalobci starobní důchod ve výši 19 988 Kč měsíčně. Konečně žalovaná též ve smyslu ustanovení § 67 ca odst. 1 písm. a) ZDP od června 2023 zvýšila procentní výměru starobního důchodu na 14 434 Kč, procentní výměra vdoveckého důchodu 2 282 Kč měsíčně a základní výměra starobního důchodu se nezvyšuje. Celkem od uvedeného data náleží žalobci 20 756 Kč měsíčně.
2. Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná rozhodla původně o tom, že částka zvýšení za vychované dítě náleží žalobci ode dne 10. 1. 2023 za dvě děti, tedy zvýšení procentní výměry starobního důchodu o částku 1000 Kč měsíčně. Z odůvodnění tohoto rozhodnutí plyne, že žalobce požádal o zvýšení procentní výměry starobního důchodu z důvodu výchovy tří dětí: L. R. (nar. X), D. R. (nar. X) a E. R. (nar. X). Žalovaná přiznala zvýšení procentní výměry za výchovu nezl. L. a nezl. E., nepřiznala je však za nezl. D., neboť žalobce o toto dítě nepečoval osobně alespoň po dobu deseti roků.

II. Napadené rozhodnutí

3. V námitkách proti prvostupňovému rozhodnutí žalobce brojil proti nepřiznání výchovného za syna D. R. Výchovy syna D. se ujal účastník řízení po dosažení osmého roku jeho věku, domnívá se, že splnil podmínku výchovy dítěte, jelikož osobně pečoval o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti let. Požadoval přezkoumání napadeného rozhodnutí a přiznání výchovného i za výchovu tohoto syna.
4. Žalovaná předně shrnula právní úpravu tzv. výchovného a vyložila její *ratio legis*. Smyslem výchovného je přitom především zmírnění statistického rozdílu mezi průměrným starobním důchodem osob pečujících o děti oproti obecnému průměrnému starobnímu důchodu. Nejvýznamnější dopad na pracovní kariéru, a tedy i na výši důchodu, má přitom výchova dítěte zejména v jeho předškolním věku a v prvních letech povinné školní docházky. Ta z pečujících osob, jejíž pracovní kariéra byla výchovou dítěte ovlivněna méně nebo vůbec, má svůj starobní důchod vyšší díky vyšším výdělkům a delší době pojištění. Nedochází u ní ke snížení důchodu a není tedy dán důvod pro kompenzaci prostřednictvím výchovného. Takové osobě proto nárok na výchovné nepřísluší.
5. Žalovaná dále shrnula obsah správního spisu, zejm. reakci žalobce ze dne 3. 3. 2023 na výzvu, aby doplnil své čestné prohlášení týkající se rozsahu jeho osobní péče o děti uvedené v žádosti o zvýšení starobního důchodu.
6. Z přezkoumání prvostupňového rozhodnutí vyplývá, že účastník řízení má nárok na výchovné pouze za jedno dítě - tj. E. R., o kterou pečoval v období od 20. 1. 1993, tedy ode dne, kdy matka dítěte onemocněla těžkou nemocí do 28. 8. 2010 do dne zletilosti

dítěte, tj. 17 let a 7 měsíců. O další dvě děti, tj. o syna L. R. pečoval účastník řízení v největším rozsahu od 20. 1. 1993 do 5. 2. 2001, tj. 8 let, a o syna D. R. pečoval účastník řízení v největším rozsahu od 20. 1. 1993 do 24. 2. 1999, tj. 6 let a 1 měsíc. Ve věci nároku na výchovné těchto dvou dětí účastník řízení nesplnil podmínky ustanovení § 32 odst. 4 ZDP, které stanoví, že podmínka výchovy dítěte je splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku dosažení zletilosti alespoň po dobu 10 roků.

7. K námitce účastníka řízení, že se ujal výchovy syna D. po dosažení jeho osmého roku a splnil tak podmínku výchovy dítěte, jelikož osobně pečoval o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti let, žalovaná uvádí, že interpretace účastníka řízení je nesprávná. Žalobce se přece neujal výchovy dítěte po dosažení 8 let jeho věku, ale pečoval o dítě od jeho narození do zletilosti, v tomto případě je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku dosažení zletilosti alespoň po dobu 10 let. Od 10. 1. 2023 náleží žalobci výchovné pouze za jedno dítě, a to E. R.. Za děti D. R. a L. R. výchovné účastníku řízení nenáleží, neboť ve větším rozsahu pečovala o tyto děti jejich matka E. R. (nar.). Žalovaná shledala námitky účastníka řízení jako nedůvodné.

III. Žaloba

8. Žalobce napadá předmětné rozhodnutí do všech jeho výroků. Žalovaná měla zjistit skutkový stav, o němž není důvodných pochyb tedy, kdo o uvedené děti pečoval v největším rozsahu, a pokud by touto osobou byl účastník řízení, přiznat mu zvýšení starobního důchodu, jak vyplývá ze zákona. To se však nestalo, neboť žalovaná nesprávně zjistila skutkový stav, neboť pominula, že se účastník staral o své děti již před 20. 1. 1993 (datum diagnostikování mozkového nádoru matky dětí). Jak vyplývá z čestného prohlášení účastníka řízení, i před tímto datem péči o děti zajišťoval ve větším rozsahu sám a od tohoto data (20. 1. 1993) jeho péče představovala péči prakticky výlučnou, neboť matka dětí se bohužel ke svým zdravotním omezením na tomto nemohla podílet.
9. Žalovaná nesprávně dospěla k závěru, že do 20. 1. 1993 zajišťovala péči o děti především matka případně jiná osoba, nikoliv však žalobce. V napadeném rozhodnutí se tu zaměňuje slovní spojení péče „v plném rozsahu“ a péče „v největším rozsahu“.
10. Napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné v tom směru, že není zřejmé, kdo zajišťoval péči o děti v největším rozsahu před 20. 1. 1993. Z prohlášení žalobce pak vyplývá, že po narození starších dětí první 4 roky jejich života zajišťovala péči matka, u dcery pak prvních 5 měsíců, z čehož však nelze dovodit, že by žalobce po čtvrtý rok života každého ze synů nebyl tím, kdo zajišťoval péči o toho kterého syna v největším rozsahu. Žalobce uvedl, že i před datem 20. 1. 1993 zajišťoval péči o děti ve větším rozsahu on sám.
11. Žalovaný odkázal na své čestné prohlášení ve správním řízení, kde uvedl, že žalobce zároveň uvedl, že do 4 let věku dětí u D. R. a u L. R. se o děti starala jejich matka, u E. R. pak on sám. Převáděno na konkrétní data je zřejmé, že lze mít za prokázané, že péče

matkou nezletilých dětí byla zajištěna takto: u E. v rozsahu 5-ti měsíců, tj. cca do ledna 1993; u syna L. 4 roky, tj. cca do ledna 1987 a u syna D. 4 roky, tj. cca do února 1985.

12. Nelze pak mít za prokázané, že to byla právě matka, kdo zajišťoval péči po uvedených datech. Žalobce však uváděl, že po datu 20. 1. 1993 zjišťoval péči o děti v plném rozsahu, nikoliv v největším rozsahu. Tato chybná interpretace sdělení žalobce jako účastníka řízení ve vyjádření k výzvě poskytnutí informací k nároku na výchovné ze dne 1. 3. 2023 pak vedla k nesprávnému závěru, že před tímto datem účastník neposkytoval péči o děti v největším rozsahu. Takovéto skutkové zjištění lze mít za neprokázané a nemající oporu ve spisovém materiálu.
13. Žalobce tvrdí, že se staral o děti od jejich nízkého věku, vyjma krátkého období péče matky (u L. a D. první 4 roky, u dcery E. pak prvních 5 měsíců), a byl to právě žalobce, kdo poskytoval péči o děti v největším rozsahu, a proto by mu měl být přiznán nárok na zvýšení starobního důchodu. Matka dětí totiž trpěla řadou zdravotních obtíží, které posléze vyvrcholily pro rodinu tragickou diagnózou mozkového nádoru. Tyto komplikace však již před datem diagnostiky fatálního onemocnění (20. 1. 1993) fakticky znemožňovaly péči o děti a byl to právě žalobce, kdo péči o všechny děti zajišťoval v největším rozsahu po dobu minimálně 10 let.
14. Žalobce závěrem shrnul, že podmínka zajišťované péče o děti v největším rozsahu žalobcem byla po dobu 10 let splněna, a to ve vztahu ke všem třem dětem. Proto navrhl zrušení napadeného rozhodnutí a jeho vrácení žalované k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalované a replika žalobce

15. Žalovaná ve svém vyjádření nejprve shrnula obsah správního spisu a napadeného rozhodnutí. Dále poukázala na důvody přijetí právní úpravy tzv. výchovného. Z hlediska účelu výchovného je proto třeba považovat za osobu, která výchovu zajišťovala ve větším rozsahu, tu z pečujících osob, v jejíž kariéře se ve větším měřítku projevovaly složky výchovy, které mohly s ohledem na svůj charakter negativně ovlivnit délku doby zaměstnání a výdělky pečující osoby, tj. kdy péče musela být zajišťována „na úkor“ možné pracovní aktivity. Nejvýznamnější dopad na pracovní kariéru má výchova dítěte zejména v jeho předškolním věku a v prvních letech povinné školní docházky. V pozdějším období jsou již děti samostatné, alespoň v tom směru, že není třeba z důvodu zajištění jejich výchovy přerušovat kariéru. Jeví se tedy přirozené, že výchovné má ze své podstaty náležet tomu z rodičů, který se výchově více věnoval právě v raném stádiu života dítěte, což bývá obvykle matka.
16. O uznání výchovy pro muže pak lze uvažovat zejména v případech, kdy péče matky skončila z jakýchkoliv důvodů (např. rozvod, prokazatelně faktické opuštění dítěte, vážná nemoc, úmrtí) ve velmi nízkém věku dítěte nebo kdy dítě bylo ve velmi nízkém věku svěřeno do výchovy otce, přičemž výchova měla prokazatelně negativní vliv na jeho pracovní kariéru. Výchova každého dítěte se posuzuje zvlášť, a to od narození do jeho zletilosti (tj. do 18 let) s tím, že celá částka výchovného za výchovu konkrétního dítěte náleží té osobě, která výchovu tohoto dítěte zajišťovala ve větším rozsahu.
17. Pokud jde tedy o navýšení procentní výměry starobního důchodu na oba syny, je zde situace zjevně jiná, než u dcery žalobce. V případě nejstaršího syna D. (nar. X) nelze

hovořit o péči žalobce v největším rozsahu, neboť k datu, kdy byla nemoc manželky žalobce diagnostikována (1993) dosáhl tento již 12 let, tudíž do dosažení jeho zletilosti zbývalo pouze 6 let. Pokud pak jde o výchovu syna L. (nar. X), kterému bylo k datu, kdy byla nemoc manželky žalobce diagnostikována (1993) 10 let, nelze ani v tomto případě hovořit o péči žalobce v největším rozsahu, neboť do nabytí zletilosti zbývalo pouze 8 let. Navíc z uvedeného přehledu vyplývá, že vzhledem k vyloučeným dobám se tvrzení žalobce shora ohledně roku 1993 sice zakládá na pravdě, jiná skutečnost však platila pro kalendářní roky 1994 a 1995, kdy nelze hovořit o tom, že by žalobce vzhledem k zanedbatelnému počtu vyloučených dob mohl o děti pečovat v největším rozsahu. Zlom pak sice nastal v letech 1996 a 1997, avšak synovi L. bylo v té době již 13 let.

18. V předmětné věci se tedy nejedná o situaci, kdy péče matky skončila z jakýchkoliv důvodů (např. rozvod, prokazatelně faktické opuštění dítěte, vážná nemoc, úmrtí) ve velmi nízkém věku obou synů žalobce nebo kdy oba synové byli ve velmi nízkém věku svěřeny do výchovy otce, přičemž výchova v té době měla prokazatelně negativní vliv na jeho pracovní kariéru. Ostatně tomuto názoru žalované přisvědčuje kupř. i lékařská zpráva ze dne 20. 1. 1993, která uvádí postupný vznik potíží manželky žalobce až po jejím třetím porodu.
19. Z dokladů, které žalobce žalované poskytl a které jsou založeny v evidenci žalované, tak nevyplývají žádné pochybnosti v tom směru, že by matka u obou synů nezajišťovala výchovu (jako celek) ve větším rozsahu. Proto žalovaná navrhlá zamítnutí žaloby jako nedůvodné.
20. V **replíce** ze dne 26. 3. 2024 žalobce zopakoval některá žalobní tvrzení. Zdůraznil zejména, že i před datem 20. 1. 1993 zajišťoval péči v největším rozsahu právě on sám, což vyplývá i z jeho vyjádření ze dne 1. 3. 2023. Již před tímto datem trpěla matka dětí řadou zdravotních obtíží, které jí znemožňovaly věnovat se péči o děti. Tyto okolnosti lze mít za prokázané. Žalovaná se však jimi vůbec nezabývala.
21. Žalobce vyjádřil přesvědčení, že ohledně nároku na výchovné je třeba postupovat v materiálním smyslu dle účelu právní úpravy. Žalobce setrval na stanovisku, že pečujícím rodičem byl vyjma prvních čtyř let života synů a prvních pěti měsíců života své dcery právě on. Pokud o tom měla žalovaná pochybnosti, měla provést další dokazování. Její závěry jsou tedy neodůvodněné a nesprávné.

V. Posouzení věci krajským soudem

22. Krajský soud zjistil, že žaloba byla podána včas, osobou oprávněnou a je přípustná za podmínek ustanovení § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“)
23. Ze **správního spisu** krajský soud zjistil následující skutečnosti. Ze spisové dokumentace žalobce - poživatele starobního a vdoveckého důchodu - vyplývá, že tento uplatnil dne 5. 9. 2022 u Městské správy sociálního zabezpečení Brno žádost o zvýšení starobního důchodu za vychované děti, a to syna D. R. (nar. dne X) v době od 20. 1.

- 1993 do 24. 2. 1999, syna L. R. (nar. dne X) v době od 20. 1. 1993 do 5. 2. 2001, a dceru E. R. (nar. dne X) v době od 20. 1. 1993 do 28. 8. 2010.
24. V žádosti současně uvedl, že v požadované době o děti nepečovala jiná osoba. V doplnění žádosti o výchovné (rovněž součástí spisové dokumentace žalobce) na výzvu žalované žalobce uvedl, že jeho manželka E. R. (datum úmrtí dne X), matka všech tří jeho dětí, dne 20. 1. 1993 onemocněla těžkou nemocí, kdy jí byl diagnostikován mozkový nádor. Již před tím však pochopitelně měla zdravotní problémy, které ji neumožňovaly věnovat se plně dětem, takže i před tímto datem musel péči ve větším rozsahu zajišťovat sám. Od data zjištění nemoci až do své smrti 29. 3. 1998 již absolutně nebyla schopna se o děti postarat a dokonce jí byl přiznán i plný invalidní důchod. Dále žalobce uvedl, že o dceru E. se staral v plném rozsahu od 20. 1. 1993 do 28. 8. 2010, o syna L. od 20. 1. 1993 do 5. 2. 2001 a o syna D. od 20. 1. 1993 do 24. 2. 1999, a tato situace ovlivnila i jeho pracovní život a výdělek. V roce 1993 byl velice často doma s dětmi, v roce 1996 čerpal ošetrovné více, než kolik odpracoval hodin, a v letech 1997 a 1998 musel zůstat doma úplně. Žalobce sice v roce 1999 začal znovu pracovat, avšak díky velkému vytížení výchovou dětí nemohl postoupit na vyšší pozici, což trvalo minimálně do zletilosti dcery (X). K otázce, kdo pečoval o děti do 4 let věku, pak uvedl, že o syna D. a syna L. pečovala matka, o dceru E. pak prvních pět měsíců pečovala matka, dále pak otec. Žalobce rovněž vyjádřil ochotu předložit další dokumentaci.
25. Ve správním spisu jsou obsaženy též některé lékařské zprávy o zdravotním stavu matky dětí, které monitorují (nikoliv ovšem podrobně a průběžně) vývoj zdravotního stavu matky dětí v období ledna 1993 až do jejího úmrtí v březnu 1998. Z lékařské zprávy ze dne 20. 1. 1993 (MUDr. N.) vyplývá, že v anamnéze po posledním porodu se objevily stav tlaku a horka do hlavy, bolesti krční páteře, k datu vyšetření prodělala paroxysmus. Bylo doporučeno ukončení kojení dítěte s převodem na náhradní kojeneckou výživu. Pozdější zprávy hovoří o tom, že v červenci 1993 matka dětí absolvovala craniotomii T vpravo spojenou s resekci zjištěného tumoru a dále pokračovaly ataky paroxysmů. Došlo k recidivě onkologického onemocnění, tudíž žalobkyně prodělala další operaci v září 1995 s následnou kvadruparézou a plegií levé horní končetiny. V roce 1995 též prodělala plicní embolii.
26. Krajský soud shledal, že žaloba je **důvodná**.
27. Krajský soud na úvod svého přezkumu nejprve považuje za nutné představit rozhodnou právní úpravu tzv. výchovného, o němž se v předmětné věci jedná. Přitom krajský soud v podstatné míře vycházel z předcházejících rozsudků zdejšího soudu ve věcech sp. zn. 34 Ad 23/2023 a sp. zn. 41 Ad 4/2024 v tom rozsahu, v jakém je tato prejudikatura souladná.
28. Výchovné je institutem zavedeným změnou zákona o důchodovém pojištění č. 323/2021 Sb., která byla s účinností od 1. 1. 2023 přijata na podkladě poslaneckého pozměňovacího návrhu (č. 8828, J. Hamáček, sněmovní tisk č. 1230/1, PSP, 8. volební období, 2017-2021, dostupné na www.psp.cz), a vtělena do § 34a zákona o důchodovém pojištění. V případě důchodů přiznaných před 1. 1. 2023 (jako tomu bylo v případě

žalobce) se ve vztahu k výchovnému použijí pravidla čl. II (Přechodná ustanovení) zákona č. 323/2021 Sb.

29. Podle čl. II bod 1 zákona č. 323/2021 Sb. se starobní důchody přiznané ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, zvýší o 500 Kč měsíčně za každé dítě, které pojištěnec vychoval, od splátky důchodu splatné v lednu 2023, a to při splnění dále uvedených podmínek. Toto zvýšení (přiznání výchovného) náleží k procentní výměře starobního důchodu.
30. Podle čl. II bod 3 zákona č. 323/2021 Sb. se *podmínky výchovy dítěte pro účely přiznání výchovného posuzují u všech pojištěnců podle právních předpisů účinných ke dni, od něhož byl starobní důchod přiznán, a to i v případě, že o dítě osobně pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely přiznání výchovného současně započítat více osobám. Vychovávalo-li totéž dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu; to platí i v případě, že u téhož dítěte byla jeho výchova zohledněna při stanovení důchodového věku ženy. Přiznání výchovného nenáleží, pokud se pojištěnec vůči dítěti dopustil jako pachatel, spolupachatel nebo účastník úmyslného trestného činu proti životu a zdraví, proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo proti rodině a dětem.*
31. Podle čl. II bod 4 zákona č. 323/2021 Sb. dle věty první platí, že *pokud byl důchodový věk stanoven se zohledněním vychovaných dětí, zvýší se starobní důchod o tzv. výchovné bez žádosti; za vychované dítě se pro účely přiznání výchovného považuje dítě, k jehož výchově bylo přihlédnuto při stanovení důchodového věku.*
32. Podle čl. II bod 5 zákona č. 323/2021 Sb. pak platí, že pokud se nepostupuje dle bodu 4. (přiznání výchovného bez žádosti), zvýší se starobní důchod o výchovné na základě písemné žádosti podané na předepsaném tiskopisu. V případě starobních důchodů přiznaných před 1. 1. 2023 lze žádost podat nejpozději do 31. 12. 2024.
33. Žalobci byl starobní důchod přiznán k datu 4. 2. 2022, tedy v období do 31. 12. 2022. Naplnění podmínky výchovy dítěte se proto posuzovalo ve smyslu čl. II bodu 1 citovaných přechodných ustanovení podle podmínek v § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění ve spojení s § 4 odst. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění („vyhláška č. 284/1995 Sb.“).
34. Krajský soud úvodem svého právního hodnocení věci podotýká, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v neprospěch žalobce, neboť prvostupňové rozhodnutí ve věci založilo nárok na výchovné za děti L. R. a E. R., takže žalobce námitkami rozporoval pouze otázku přiznání výchovného na syna D. R. Závěry žalované v napadeném rozhodnutí vztahující se k nároku na výchovné za péči o syna L. R. byly vůči žalobci nové (došlo k zákonem dovolené *reformaci in peius*) a žalobce je mohl zpochybnit až v podané žalobě.
35. Krajský soud se soustředil na otázku, zda jsou závěry žalované ohledně převažující péče o syna D. R. a L. R. podloženy přezkoumatelnou úvahou žalované. Ta dospěla k závěru, že na výchovné těchto 2 dětí účastník řízení nesplnil podmínky ustanovení § 32 odst. 4 ZDP, neboť nepečoval o tyto děti v největším rozsahu alespoň 10 let. Žalovaná vzala za prokázané, že o syna L. R., nar. 5. 2. 1983 pečoval účastník řízení v

největším rozsahu od 20. 1. 1993 do 5. 2. 2001, tj. 8 let, o syna D. R., nar. 24. 2. 1981 pečoval účastník řízení v největším rozsahu od 20. 1. 1993 do 24.2.1999, tj. 6 let a 1 měsíc.

36. Krajský soud uvádí, že tyto závěry vycházejí z toho, že prokazatelné zdravotní obtíže matky dětí, které vyústily v opakovaná operační řešení karcinomu mozku a následná pohybová postižení paretického charakteru, jakož i související zdravotní obtíže v podstatě znemožnily matce dětí v převažujícím rozsahu vykonávat rodičovskou péči. Oporou pro tyto závěry je bezesporu lékařská zpráva MUDr. N. ze dne 20. 1. 1993, která dokládá začátek závažných zdravotních problémů matky dětí.
37. Pokud však žalobce zpochybňuje dobu péče předcházející datu 20. 1. 1993, nelze najít ve správním spisu žádné konkrétní podklady, které by svědčily o tom, který z rodičů pečoval o syna D. a L. R. v převažujícím (slovy zákona „v největším“) rozsahu. Žalovaná zjišťovala skutkový stav na základě výzvy žalobci k doplnění žádosti o výchovné, přičemž žalobce v doplnění na tuto výzvu skutečně uvedl tvrzení, že i v přecházejícím období datu 20. 1. 1993 musel péči „zajišťovat ve větším rozsahu sám“. S tímto tvrzením se žalovaná v napadeném rozhodnutí nijak explicitně nevypořádala, ani k němu neshromáždila dostatečný důkazní materiál. Žalobce sám navrhoval, že předloží na požádání další zdravotní dokumentaci, k čemuž ho žalovaná již ovšem nevyzvala.
38. Krajský soud rozumí logice, kterou žalovaná v napadeném rozhodnutí zvolila, a v případě dostatečných podkladů založených ve spisu by tato logika mohla vést ke správnému rozhodnutí. Nicméně za této situace, kdy k předcházejícím dobám péče po skončení rodičovské dovolené matky ve vztahu k synu D. a L. R. do dne prokazatelného zjištění rozhodujícího zdravotního postižení matky dětí nebyla nijak žalovanou zjišťována, nelze bez dalšího vycházet z toho, že péči o děti v převažujícím rozsahu zajišťovala matka. Tyto závěry nejsou ani v napadeném rozhodnutí (ve vztahu k synu D. ani v prvostupňovém rozhodnutí) přezkoumatelně zdůvodněny.
39. Jakkoliv se může zdát přiměřeně pravděpodobné, že – a to zejm. v případě syna D. – skutečně žalobce z celostního pohledu rodičovské péče (od narození až po zletilost) nepečoval v největším rozsahu, je třeba takový závěr opřít o srozumitelné a přezkoumatelné (zejm. skutkové) důvody, což žalovaná v napadeném rozhodnutí neučinila. V případě syna L. jde podle názoru krajského soudu o vskutku hraniční situaci, která zasluhuje podrobnější dokazování. K datu 20. 1. 1993, kdy bylo tomuto dítěti 10 let, ještě zbývalo osm let péče do zletilosti, kterou i podle názoru žalované prokazatelně v největším rozsahu poskytoval žalobce. Je tedy zcela stěžejní zjistit v souladu s principem (omezené) materiální pravdy (§ 3 správního řádu), zda v předcházejících letech skutečně žalobce fakticky nepečoval o toto dítě v největším rozsahu, což by mohlo vést k závěru, že žalobce skutečně naplnil podmínku péče 10 let o toto dítě.
40. Jak dovodil krajský soud ve svém rozsudku ze dne 24. 7. 2024, sp. zn. 41 Ad 4/2024: „Pro zjištění, která osoba vychovávala děti v největším rozsahu, lze podle § 51 odst. 1 správního řádu využít různé důkazní prostředky (například listiny, dotázání se jiných osob).

Možným důkazním prostředkem je i výslech dětí žalobce (obdobně viz rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 51 Ad 3/2023-20, body 22 a 23).“ Krajský soud se s tímto názorem ztotožňuje a má za to, že právě další dokazování může v případě péče o syna L. položit najisto otázku, který z rodičů pečoval o toto dítě v největším rozsahu.

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

41. Ze všech shora uvedených důvodů krajský soud shledal žalobu jako důvodnou, a proto napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku. Krajský soud zrušil napadené rozhodnutí v celém rozsahu, neboť jeho výroky na sebe obsahově navazují a otázka výše výchovného se promítá do celkové výše vypláceného starobního důchodu žalobce.
42. V dalším řízení bude žalovaná v plném rozsahu vázána právním názorem krajského soudu obsaženým v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s.ř.s.). Žalovaná je povinna znovu a přezkoumatelně zjistit, který z rodičů dětí D. a L. R. byl ve vztahu k výchově každého z nich rodičem pečujícím v největším rozsahu. Za tím účelem žalovaná provede také potřebné doplňující dokazování, a to zejm. k výchově syna L.
43. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl ve smyslu ustanovení § 60 odst. 1, 2 s.ř.s. Úspěšnému žalobci vznikly náklady zastoupení advokátem. Krajský soud přiznal žalobci náhradu účelně vynaložených nákladů na právní zastoupení v rozsahu tří doložených úkonů právní služby (příprava a převzetí zastoupení, sepis žaloby a repliky). Krajský soud vycházel při stanovení částky odměny z příslušných ustanovení vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“). Podle ustanovení § 9 odst. 2 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu platí, že v řízení o žalobě v důchodové věci ve správním soudnictví je tarifní hodnotou 5000 Kč. Ve smyslu § 7 bod 3 této vyhlášky činí sazba za jeden úkon právní služby 1.000 Kč, tedy celkem 3000 Kč. Dále krajský soud zvýšil odměnu o částku náhrady hotových výdajů ve výši 900 Kč za čtyři úkony po 300 Kč náhrady na jeden úkon. Celkem tedy na náhradě odměny zástupce náleží částka 3900 Kč. Jelikož zástupce žalobce doložil, že je plátcem DPH, zvýšil krajský soud náhradu odměny za právní zastoupení o částku připadající na tuto daň (21 %). Celkem náleží žalobci na náhradě nákladů řízení částka 4719 Kč, kterou je žalovaná povinna uhradit žalobci za podmínek obsažených ve výroku II tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 15. října 2024

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D. v. r.
samosoudce